جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى تارىخىدىكى
شەخسلەر تەتقىقات جەمئىيىتى تۈزگەن

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى

تۆتىنچى توم

مىللەتلەر نەشرىياتى

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى تارىخىدىكى
شەخسلەر تەتقىقات جەمئىيىتى تۈزگەن

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى

تۆتىنچى توم

安徽大学图书馆
藏书
www.lib.ahu.edu.cn

مىللەتلەر نەشرىياتى

بۇ كىتاب مىللەتلەر نەشرىياتى 2012 - يىلى 10 - ئايدا نەشر قىلغان 1 - نەشرى 1 - باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى (4 - توم)

تەرجىمە قىلغۇچى : ئابدۇكېرىم مامۇت

نەشر قىلغۇچى	:	مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى	:	بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كوچا 14 - قورۇ پوچتا نومۇرى: 100013 تېلېفون: 64290862—010
ساتقۇچى	:	جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى	:	بېيجىڭ مىللەتلەر باسما چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى
نەشرى	:	2012يىل 12 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى	:	2012 - يىل 12 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى	:	787×1092 م م. 16 كەسلەم
باسما تاۋىقى	:	32
باھاسى	:	58.00 يۈەن

ISBN 978—7—105—12456—5/K.2158 (维 99)

本书根据民族出版社 2012 年 10 月第 1 版第 1 次印刷版本翻译出版

图书在版编目(CIP)数据

中共党史少数民族人物传：第 4 卷：维吾尔文/中国中共党史人物研究会编著；阿不都克力木·马木提译. —北京：民族出版社，2012.11

ISBN 978-7-105-12456-5

Ⅰ. ①中… Ⅱ. ①中…②阿… Ⅲ. ①中国共产党—少数民族—历史人物—列传—维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ. ①K820.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2012)第 253715 号

出版发行：民族出版社　http://www.mzcbs.com
社　　址：北京市和平里北街 14 号　邮编：100
电　　话：010-64290862（维文室）
印　　刷：北京民族印务有限责任公司
版　　次：2012 年 12 月第 1 版　2012 年 12 月北京第 1 次印刷
开　　本：1 / 16　787×1092毫米
印　　张：32
定　　价：58.00 元

ISBN 978—7—105—12456—5/K.2158 (维 99)

«ج ك پ تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى»

تەھرىر ھەيئىتى

مۇدىر: ئوۋياڭ سۇڭ، ياڭ جىڭ، لىيۇ بىنجيې

مۇئاۋىن مۇدىر: لى جۇڭجيې، جاڭ بەيجيا، دەنجۇئاڭبىن، ۋۇ شۇلىن

ئەزالىرى: (فامىلە خېتىنىڭ بىخۇا سانى بويىچە تىزىلدى)

ۋۇ شاڭجى، جاڭ چى، ۋۇ سۈيىيىڭ، جاۋ شۆيى، يۈ بىڭشى

خۇاڭ رۇجۈن، خۇاڭ شىيۇرۇڭ

试读结束，需要全本PDF请购买 www.ertongbook.com

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible] ([illegible])

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

«[illegible]»

مۇھەررىردىن

ئېلىمىز — كۆپ مىللەتلىك دۆلەت. ھەر مىللەت خەلقى نەچچە مىڭ يىللىق ئۇزاق تارىخ داۋامىدا سەلتەنەتلىك جۇڭخۇا مەدەنىيىتىنى ئورتاق يارىتىپ، ئىنسانىيەتنىڭ مەدەنىيلىك تەرەققىياتى ئۈچۈن پائال تۆھپە قوشۇپ كەلگەن.

1840-يىلدىكى ئەپيۇن ئۇرۇشىدىن كېيىن، جۇڭگو پەيدىنپەي يېرىم مۇستەملىكە، يېرىم فېئوداللىق جەمئىيەتكە قەدەم قويدى. جاھانگىر دۆلەتلەر جۇڭگوغا تاجاۋۇز قىلىش، جۇڭگونى بۆلۈشۈۋېلىش قەدىمىنى تېزلەشتۈردى، فېئودال ھاكىمىيەت كۇنسايىن چىرىكلەشتى. ۋەتەن زېمىنى پارچىلىنىپ، ھەممە يەردە ئۇرۇش ئوتى يېلىنجىدى، خەلق ئاچ-يالىڭاچلىق، قۇللۇق ئازابىغا مەھكۇم بولدى. ھەر مىللەت جۇڭگو خەلقى ۋە ئىرادىلىك، پەزىلەتلىك زاتلار جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ تەقدىرىنى ئۆزگەرتىش يولىدا قەيسىرانە كۈرەش قىلدى. چېگرا رايوندىكى ھەر مىللەت خەلقىمۇ جاھانگىرلارنىڭ بۆلگۈنچىلىكى ۋە تاجاۋۇزچىلىقىغا قارشى بىر قاتار كۈرەشلەرنى ئېلىپ باردى.

1921-يىلى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ دۇنياغا كېلىشى ھەر مىللەت جۇڭگو خەلقىنىڭ ۋەتەننى مۇنقەرزلىكتىن قۇتقۇزۇش كۈرىشىنى يېپيېڭى بىر تارىخىي باسقۇچقا ئېلىپ كىردى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ھەر مىللەت خەلقى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ رەھبەرلىكى ئاستىدا جاپا-مۇشەققەتنى تەڭ تارتىپ، قان كېچىپ كۈرەش قىلىپ، ئاخىر ئۇلۇغ جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنى قۇردى، ئارقىدىنلا يەنە سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇش ۋە ئىسلاھات-ئېچىۋېتىش ئۇلۇغ ئىشىنى ۋۇجۇدقا چىقىرىپ، ۋەتىنىمىزنىڭ قىياپىتىنى زور دەرىجىدە ئۆزگەرتتى. بۇ 90 نەچچە يىللىق كۈرەش مۇساپىسى داۋامىدا، نامى تىللاردا داستان بولغان زور بىر تۈركۈم شەخسلەر مەيدانغا كەلدى، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرىمۇ بار. مەسىلەن ئۇ لەنفۇ (موڭغۇل)، ئاپېي ئاۋاڭجىنمېي (زاڭزۇ)، سەيپىدىن

ئەزىزى (ئۇيغۇر)، ياڭ جىڭرېن (خۇيزۇ)، سۇ يۇ (دۇڭزۇ)، جياڭ خۋا (ياۋزۇ)، دېڭ ئېنمىڭ (شۇيزۇ)، شياڭ جىڭيۇ (تۇجيا)، ۋېي بوچۇن (جۇاڭزۇ)، گۇەن شياڭيىڭ (مانجۇ)، جوۋ باۋجۇڭ (بەيزۇ)، دۇڭ سۇنرۇي (مانجۇ)، لاۋ شې (مانجۇ)، ئەي سىچى (موڭغۇل)، لى سىگۇاڭ (موڭغۇل)، جيەن بوزەن (ئۇيغۇر) قاتارلىقلار. ئۇلارنىڭ ئىچىدە پرولېتارىيات سىنىپىنىڭ ئىنقىلابچىسىمۇ، پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ رەھبەرلىرىمۇ، جۇمھۇرىيەت قۇرۇشقا ئاساس سالغان پېشقەدەملەر ۋە تۆھپىكار گېنېراللارمۇ، مەشھۇر ئىنقىلابىي قەھرىمان ۋە ياپونغا قارشى كۈرەش قىلغان مىللىي قەھرىمانلارمۇ، دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدا نام قازانغان يازغۇچىلار، ئالىم-مۇتەخەسسىسلەرمۇ بار. ئۇلار جۇڭگو خەلقىنى ئازادلىققا ئېرىشتۈرۈش ۋە جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ مۇستەقىللىقىنى قولغا كەلتۈرۈش، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى ئىشقا ئاشۇرۇش ۋە قوغداش، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ باراۋەرلىكى، ئىتتىپاقلىقى، ئۆزئارا ھەمكارلىقىنى، شۇنىڭدەك ئىتتىپاقلىشىپ، ئورتاق كۈرەش قىلىپ، ئورتاق گۈللىنىش ۋە راۋاجلىنىشنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن ئاجايىپ تۆھپىلەرنى قوشتى. بىز جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ شانلىق تارىخىنى ئەسلىگىنىمىزدە ئۇلارنىڭ قوشقان تۆھپىسى ۋە ئوينىغان رولىنى ئۇنتۇپ قالماسلىقىمىز كېرەك.

ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەتقىقات جەمئىيىتى ۋە مىللەتلەر نەشرىياتى پارتىيەمىز تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرىنىڭ 90 نەچچە يىلدىن بۇيانقى جۇڭگو ئىنقىلابى ۋە قۇرۇلۇشىنىڭ ھەرقايسى مەزگىللىدە قوشقان مۇھىم تۆھپىلىرىنى خاتىرىلەش ۋە تەشۋىق قىلىش، مىللەتلەرنىڭ ئىتتىپاقلىشىپ، ئورتاق كۈرەش قىلىش، ئورتاق گۈللىنىش ۋە راۋاجلىنىش روھىنى جارى قىلدۇرۇش مەقسىتىدە «ج ك پ تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى» ناملىق بۇ توپلامنى تەڭ پىلانلاپ، تۈزۈپ چىقتى.

ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەتقىقات جەمئىيىتى 1979-يىلى قۇرۇلغاندىن بۇيان، دۆلەت ئىچىدىكى نەچچە مىڭدەك پارتىيە تارىخى مۇتەخەسسىسلىرى ۋە ئالىملىرىنى تەشكىللەپ، مىڭدىن ئارتۇق پېشقەدەم پرولېتارىيات ئىنقىلابچىلىرى، مەشھۇر قەھرىمانلار، ئالەمدىن ئۆتكەن پارتىيە ۋە دۆلەت رەھبەرلىرىنىڭ تەرجىمىھالىنى يېزىپ چىقتى ھەمدە ئومۇمىي خەت سانى 20 مىليوندىن ئاشىدىغان، 87 قىسىمدىن تەركىب تاپقان «ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەرجىمىھالى» توپلىمىنى تۈزۈپ چىقتى ۋە نەشر قىلدى. بۇ

توپلامغا ئىنقىلابنى قوللىغان، پارتىيەمىز بىلەن مۆرىنى- مۆرىگە تىرەپ كۆرەش قىلغان دېموكراتىك پارتىيە-گۇرۇھ زاتلىرى، پارتىيە-گۇرۇھسىز زاتلار ۋە خەلقئارالىق دوستلارنىڭ تەرجىمىھالى كىرگۈزۈلدى. ئۇلار جۇڭگو كوممۇنىستلىرى بىلەن بىللە جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ ۋەتەننى، خەلقنى سۆيۈش، بوشاشماي ئالغا ئىلگىرىلەشتەك ئۇلۇغۋار روھىنى ئورتاق ياراتتى، دۇنيانىڭ دىققىتىنى تارتقۇدەك ئۇلۇغۋار نەتىجىلەرنى ۋۇجۇدقا چىقاردى. بۇ قېتىم نەشر قىلىنغان «ج ك پ تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى» تۆت قىسىمغا بۆلۈنگەن بولۇپ، ئۇنىڭغا پارتىيەمىز تارىخىدىكى 43 نەپەر ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرىنىڭ تەرجىمىھالى كىرگۈزۈلدى، بۇنىڭ ئىچىدە 41 نەپىرى 87 قىسىملىق توپلام ئىچىدىن تاللانغان.

«ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەرجىمىھالى» توپلىمىنىڭ نەشردىن چىقىش ۋاقتى ئۇزۇنغا سوزۇلغان بولغاچقا، ئوقۇرمەنلەرنىڭ قولىدىكى بۇ توپلامغا كىرگۈزۈلگەن، خېلى بۇرۇن تاماملىنىپ بولغان بىر قىسىم تەرجىمىھاللارنىڭ ئەسلىي ئاپتورى بىلەن ئالاقىلىشىشقا ئىمكان بولمىدى. ئەڭ يېڭى تەتقىقات نەتىجىسىنى قوبۇل قىلىش، ئىلگىرى نەشردىن چىققان تەرجىمىھاللاردىكى خاتالىقلارنى تەكشۈرۈپ تۈزىتىش مەقسىتىدە، ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەتقىقات جەمئىيىتى ۋە مەركىزىي كومىتېت پارتىيە تارىخى تەتقىقات ئىشخانىسى ئىلمىي تەتقىقات بۆلۈمى پۈتۈن مەملىكەتتىكى 20 گە يېقىن ئۆلكە دەرىجىلىك پارتىيە تارىخى تەتقىقات ئىشخانىسىنى مەخسۇس خادىم ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئىلگىرى نەشر قىلىنغان تەرجىمىھاللارنى تەكشۈرۈپ تۈزىتىشكە تەشكىللىدى، شۇنىڭ بىلەن بىللە يەنە ئاپېي ئاۋاڭجىنمېي، سەيپىدىن ئەزىزى قاتارلىق ئىككى نەپەر ئاز سانلىق مىللەت دۆلەت رەھبىرىنىڭ تەرجىمىھالىنى يېزىشقا تەشكىللەپ، تۇنجى قېتىم تەرجىمىھال تىزىملىكىگە ئاشكارا كىرگۈزدى، بۇ مەزكۇر توپلامغا تېخىمۇ ھۆسن قوشتى.

«ج ك پ تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى» تۆت قىسىمغا بۆلۈنگەن بولۇپ، خەنزۇچە نۇسخىسى موڭغۇلچە، زاڭزۇچە، ئۇيغۇرچە، قازاقچە، چاۋشيەنچە بەش ئاز سانلىق مىللەت يېزىقىدىكى نۇسخىسى بىلەن تەڭ نەشر قىلىندى. ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەتقىقات جەمئىيىتى ۋە مىللەتلەر نەشرىياتىنىڭ تەھرىرلىرى بۇ توپلامنىڭ خەنزۇچە تۈزىتىلگەن نۇسخىسىنى تەپسىلىي كۆرۈپ تەھرىرلىدى ۋە پىششىقلاپ ئىشلىدى. مىللەتلەر نەشرىياتى

ئاز سانلىق مىللەت تەرجىمە مۇتەخەسسىسلىرىنى تەشكىللەپ تەرجىمە قىلـ-دى، بولۇپمۇ ئادەم ئىسمى، يەر نامى، يېڭى سۆز-ئاتالغۇلارنى تەرجىمە قىـ-لىش، سېلىشتۇرۇش داۋامىدا نۇرغۇنلىغان ئىنچىكە خىزمەتلەرنى ئىشلىدى. ئوقۇرمەنلەرنىڭ قولىدىكى بۇ توپلام مەيلى مەزمۇن جەھەتتىن بولسۇن، ياكى تۈزۈلۈش سۈپىتى جەھەتتىن بولسۇن مەلۇم دەرىجىدە تولۇقلاندى ۋە ياخ-شىلاندى.

بىز ئوقۇشقا قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن، بۇ 43 پارچە تەرجىمىھالنى «پار-تىيە ۋە دۆلەت رەھبەرلىرى، دەسلەپكى مەزگىلدىكى ئىنقىلابىي قەھرىمانلار»، «يېڭى جۇڭگو قۇرۇلۇشتىن بۇرۇنقى ئىنقىلابىي قەھرىمانلار، داڭلىق ھەربىي گېنېراللار»، «يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىنكى مۇھىم پارتىيە-ھۆكۈمەت زاتلىرى ۋە ھەربىي زاتلار»، «يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن بۇيانقى كۆزگە كۆ-رۈنگەن ئىختىساسلىقلار» دېگەن تېمىلار بويىچە تۆت تومغا بۆلۈپ نەشر قىلـ-دۇق. ھەر بىر تومدىكى شەخسلەر تەرجىمىھال ئىگىسىنىڭ ئالاھىدىلىكىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقىغا قاراپ، تۈرگە ئايرىلىپ ياكى ۋاپات بولغان ۋاقتىنىڭ ئىلگىرى-كېيىنلىكىگە قاراپ رەتكە تۇرغۇزۇلدى.

تۈرلۈك سەۋەبلەر تۈپەيلى ئىلگىرى نەشر قىلىنغان 87 توملۇق «ج ك پ تارىخىدىكى شەخسلەر تەرجىمىھالى» توپلىمىغا پارتىيە تارىخىدا بىر قەدەر تەسىرگە ئىگە بولغان بىر قىسىم ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرىنىڭ تەرجى-مىھالى كىرگۈزۈلمىگەنىدى، مەزكۇر توپلامغىمۇ ۋاقتىنچە كىرگۈزۈلمىدى. بۇنىڭغا قارىتا، بىز تۈركۈمگە بۆلۈپ تاماملاش يولىنى تۇتۇپ، داۋاملىق تۈزۈپ ۋە نەشر قىلىپ، بۇ توپلامنى تېخىمۇ تولۇق ۋە مۇكەممەل قىلىمىز.

بۇ توپلام ئېلىمىزدە تۇنجى نەشر قىلىنغان پارتىيە تارىخىدىكى ئاز سانـ-لىق مىللەت شەخسلىرىنىڭ تەرجىمىھال توپلىمى، شۇنداقلا جۇڭگو ج ك پ تارىخى شەخسلەر تەتقىقات ئورنى ۋە مىللەتلەر نەشرىياتىنىڭ پارتىيە 18-قۇ-رۇلتىيىنىڭ غەلىبىلىك ئېچىلىشىنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن ئىشلىگەن نۇقتىـ-لىق نەشر تۈرى. بۇ توپلامنىڭ خەنزۇچە نۇسخىسى موڭغۇلچە، زاڭزۇچە، ئۇيـ-غۇرچە، قازاقچە، چاۋشيەنچە بەش ئاز سانلىق مىللەت يېزىقىدىكى نۇسخىسى بىلەن تەڭ نەشر قىلىنغاندىن باشقا يەنە رەقەملىك نۇسخىسىمۇ نەشر قىلىنـ-دى ھەمدە مەركىزىي خەلق رادىيو ئىستانسىسى ئاز سانلىق مىللەت تىلىدا ئاڭلىتىش مەركىزىنىڭ ھەمكارلىقىدا «ئاز سانلىق مىللەت ئاۋانگارتلىرى»

ناملىق مەخسۇس يۈرۈشلۈك پىروگراممىسى تەڭ قەدەمدە ئاڭلىتىلدى ھەمدە ئۈن-سىن بۇيۇمى نەشر قىلىندى، بۇ پارتىيە تارىخى تەتقىقاتى ۋە نەشرىياتچىلىق ساھەسىدە تېخى تۇنجى قېتىملىق ئىش.

بىز بۇ توپلامنىڭ نەشر قىلىنىشى پارتىيە تارىخىدىكى شەخسلەر، بولۇپمۇ ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى توغرىسىدىكى تەتقىقات خىزمىتىنى يەنە بىر قەدەم ئىلگىرى سۈرسە، پۈتۈن مەملىكەت مىقياسىدا، بولۇپمۇ مىللىي رايونلار ۋە ئاز سانلىق مىللەتلەر ئارىسىدا پارتىيە تارىخى تەشۋىق-تەربىيە خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش جەھەتتە مۇھىم رول ئوينىسا، ھەر مىللەت ئوقۇرمەنلىرىنى سوتسىيالىستىك ئىسلاھات ۋە ئېچىۋېتىشنىڭ يېڭى مەزگىلىدە جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئۇلۇغ بايرىقىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم يولىدا قەتئىي تەۋرەنمەي مېڭىشقا رىغبەتلەندۈرسە ۋە ئىلھاملاندۇرسا دېگەن ئۈمىدتىمىز.

شۇنىڭغا ئىشىنىمىزكى، پېشقەدەم ئىنقىلابچىلار ۋە قەھرىمان-نەمۇنىچى شەخسلەرنىڭ ئالىيجاناب روھى ۋە گۈزەل ھاياتى چوقۇم ئەۋلادمۇ ئەۋلاد جۇڭخۇا پەرزەنتلىرىنى جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ ئۇلۇغ گۈللىنىشى ئۈچۈن ئۈزلۈكسىز كۈرەش قىلىشقا ئىلھاملاندۇرۇپ تۇرىدۇ!

«ج ك پ تارىخىدىكى ئاز سانلىق مىللەت شەخسلىرى» تەھرىر ھەيئىتى

2012-يىل 9-ئاي

试读结束，需要全本PDF请购买 www.ertongbook.com

مۇندەرىجە

ئەي سىچى .... (1)
جيەن بوزەن .... (35)
لاۋ شې .... (86)
لى جۇچېن .... (136)
لى سىگۇاڭ .... (225)
چاڭ شۇخۇڭ .... (342)
لى دېچۈەن .... (408)
خاتىمە .... (499)

ئەي سىچى

سۇ جېيىڭ

ئەي سىچى، موڭغۇل، 1910-يىل 2-ئاينىڭ 3-كۈنى يۈننەن ئۆلكىسى تېڭچوڭ ناھىيەسى خېشۈن يېزىسىنىڭ شۈيجياۋ كەنتىدە تۇغۇلغان. ياشلىق، ئۆسمۈرلۈك دەۋرىنى كۈنمىڭدا ئۆتكۈزگەن، 1933-يىلى شاڭخەيدە ئىنقىلاب يولىغا قەدەم قويغان، 1935-يىلى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن. 1937-يىلى يەنئەنگە بېرىپ، ئىلگىرى-ئاخىر بولۇپ ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى ھەربىي-سىياسىي ئۈنىۋېرسىتېت (يەنى جۇڭگو خەلق ياپون باسقۇنچىلىرىغا قارشى ھەربىي-سىياسىي ئۈنىۋېرسىتېتى)نىڭ مۇدىر ئوقۇتقۇچىسى، مەركىزىي مەدەنىيەت خىزمىتى كومىتېتىنىڭ باش كاتىپى، شەنشى-گەنسۇ-نىڭشيا چېگرا رايونلۇق ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسىنىڭ مۇدىرى، «ئازاد گېزىتى» قوشۇمچە سان بۆلۈمىنىڭ مۇدىرى ۋە باش مۇھەررىرى قاتارلىق ۋەزىپىلەرنى ئۆتىگەن. يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىن، مەركىزىي پارتىيە مەكتىپى پەلسەپە كافېدراسىنىڭ مۇدىرى، مۇئاۋىن مەكتەپ مۇدىرى بولغان ھەمدە جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيەسى پەلسەپە-ئىجتىمائىي پەن ئاكادېمىكلار بۆلۈمىنىڭ ئەزاسى بولغان.

ئەي سىچى دۆلىتىمىزدىكى مەشھۇر ماركسىزمچى پەيلاسوپ بولۇپ، پۈتۈن ھاياتىنى ماركسىزم-لېنىنىزم، ماۋ زېدۇڭ ئىدىيەسىنى تەتقىق قىلىش، تەشۋىق قىلىشقا بېغىشلىغان، بولۇپمۇ ماركسىزملىق پەلسەپىنى تارقىتىش ۋە ئۇنىڭغا دائىر تەلىم-تەربىيە جەھەتتە ئاجايىپ تۆھپە قوشقان. ئۇ 20-ئەسىرنىڭ 30-يىللىرىدا ئېلان قىلغان «ئاممىباب پەلسەپە» دۆلىتىمىزدە ماركسىزم تەشۋىقاتىنى ئاممىبابلاشتۇرۇش، ئاۋاملاشتۇرۇشنى باشلامچىلىق بىلەن سىناق قىلىپ، ماركسىزمنىڭ ئاساسىي قائىدىلىرىنى ئاممىباب تىل، چۈشىنىشلىك مىساللار بىلەن بايان قىلىپ، ئەۋلادمۇ ئەۋلاد ياشلارنى ماركسىزمنى قوبۇل قىلىش، ئىنقىلاب يولىدا مېڭىشقا تەربىيەلەپ ۋە يېتەكلەپ، جۇڭگو ئىنقىلابى ۋە قۇرۇلۇشىغا گەۋدىلىك تۆھپە قوشقان. ئەي سىچى 1966-يىل 3-ئاينىڭ 22-كۈنى 56 يېشىدا كېسەل بىلەن ئالەمدىن ئۆتكەن.

رەئىس ماۋ زېدۇڭ ئۆز قولى بىلەن ئەي سىچىگە «پارتىيەنىڭ نەزەرىيە سې-

پىدىكى سادىق جەڭچىسى» دەپ تەزىيە سۆزى يېزىپ، ئۇنىڭ پۈتۈن ھاياتىغا نا-ھايىتى يۇقىرى باھا بەرگەن.

1

ئەي سىچى، ئەسلىي ئىسمى لى شېڭشۈەن، موڭغۇل، 1910-يىل 2-ئاي-نىڭ 3-كۈنى يۈننەن ئۆلكىسى تېڭچوڭ ناھىيەسى خېشۈن يېزىسىنىڭ شۈيجياۋ كەنتىدە تۇغۇلغان. ئانىسى سۈن كۈەنفۇ ئىشچان، پەزىلەتلىك ئائىلە ئايالى ئىدى. دادىسى لى يۆگەي (زى زىچاڭ) رادىكال دېموكراتچى بولۇپ، ئىتتىپاقداشلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى ئىدى، شىنخەي ئىنقىلابىغا قاتناش-قان، جۇمھۇرىيەتنى قوغداپ يۈەن شىكەيگە جازا يۈرۈشى قىلىش كۈرىشىدە سەي ئې جۇمھۇرىيەتنى قوغداش قوشۇنى بىرىنچى جۇنىنىڭ باش كاتىپى، قوشۇمچە كاتىبات باشقارمىسىنىڭ باشلىقى بولغان. كېيىن يېڭى مىلىتا-رىست تاڭ جىياۋغا قارشى تۇرغانلىقتىن ئۆلتۈرۈلگىلى تاس قېلىپ، ياقا يۇرتلاردا قېچىپ يۈرۈشكە مەجبۇر بولۇپ، چىن سۇلالىسىدىن ئىلگىرىكى دەۋردىكى پەلسەپە تەتقىقاتىغا كۈچ چىقارغان، «تەبىئەت-ئەنشى توپلىمى»، «يۈننەن جۇمھۇرىيەتنى قوغداش قوشۇنىنىڭ سىچۈەنگە كىرىش ئۇرۇش تارى-خى»، «خەنمەن ئەسلىمىسى» قاتارلىق ئەسەرلەرنى يازغان، ئۆيىدە كۆپلىگەن كىتابلارنى ساقلىغان.

ئەي سىچى ئىككى ياش ۋاقتىدا دادىسىغا ئەگىشىپ كۈنمىڭغا كەلگەن، يەتتە يېشىدا خۇسۇسىي مەكتەپكە كىرگەن، كېيىن خەلق باشلانغۇچ مەكتى-پىگە كىرگەن. 14 يېشىدا دادىسى قېچىپ يۈرگەن شياڭگاڭغا كېلىپ، بىر مەدرىسكە كىرىپ ئوقۇغان. شياڭگاڭدىكى مەزگىلدە، دادىسى ھەمىشە ئۇنىڭغا جۇڭخۇا مىللىتىنىڭ تارىختىكى ئىرادىلىك ۋەتەنپەرۋەرلەر ۋە سەي ئېنىڭ جۇمھۇرىيەتنى قوغداپ يۈەن شىكەيگە جازا يۈرۈشى قىلغانلىقىغا دائىر جە-سۇرانە ئۇلۇغ ئىشلىرىنى سۆزلەپ بەرگەن. ئەي سىچى بالىلىق چاغلىرىدىن باشلاپلا تىرىشچان، بىلىمخۇمار بولۇپ، پىكىر يۈرگۈزۈشنى ياخشى كۆرەتتى. دادىسىنىڭ قاتتىق تەلەپ قويۇشى ۋە يېتەكچىلىكىدە، «تۆت كىتاب»، «بەش دەستۇر»دىن باشقا، ئۇ يەنە «لاۋزى»، «جۇاڭزى» قاتارلىق قەدىمىي كىتابلارنى ئوقۇپ، جۇڭگو قەدىمكى زامان پەلسەپە ئىدىيەلىرىنى ئۆگەنگەن.

1925-يىلى، ئائىلىسىدە ئىقتىسادىي قىيىنچىلىق بولغانلىقتىن، ئەي

سىچى كۈنمىڭغا قايتىپ كېلىپ، شۇ يىلى ئۆلكىلىك بىرىنچى ئوتتۇرا مەكتەپكە ئىمتىھان بېرىپ كىرگەن. بۇ بىر ئىلغار مەكتەپ بولۇپ، كومپارتىيە ئەزاسى لى گوجۇ (1931-يىلى مىلىتارىستلار ئۆلتۈرۈۋەتكەن) مەزكۇر مەكتەپنىڭ كۇتۇپخانىسىدا باشقۇرغۇچى بولۇپ، ياشلار كىتاب ئوقۇش ئۇيۇشمىسىنى مەخپىي تەشكىللەپ، ئىنقىلابىي پائالىيەتلەرنى قانات يايدۇرغان. ئەي سىچى بۇ يەردە تۇنجى قېتىم «يېڭى ياشلار»، «يول باشلىغۇچى» قاتارلىق ژۇرناللارنى ئوقۇپ، يېڭى پىكىر ئېقىملىرىنىڭ تەسىرىگە ئۇچراپ، زۇلمەتلىك دۇنياغا قارشى تۇرۇش كۈرىشىگە ئاتلىنىشقا ئىرادە باغلىغان. ئۇ ناھايىتى تېزلا تايانچقا ئايلىنىپ، ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى ماھارەت ئۆگىنىش بۆلۈمىنىڭ خىزمەتلىرىگە مەسئۇل بولغان ھەمدە مەكتەپ ژۇرنىلى «يۈننەن دولقۇنى»نىڭ تەھرىر ھەيئەت ئەزاسى بولۇپ، ھەمىشە جاھانگىرلىككە، فېئوداللىزمغا قارشى قايناق ھېسسىياتقا تولغان ماقالىلەرنى يازغان. ئۇ ئىدىيەدە ئىلغار، ئۆگىنىشتە تىرىشچان، يېزىقچىلىق ئىستىلى كۆزگە كۆرۈنەرلىك بولغانلىقتىن، تەرەققىيپەرۋەر ئوقۇتقۇچىلاردىن چۇ تۇنەن، چېن شياۋخاڭ (لو جىنەن)لەرنىڭ ماختىشىغا سازاۋەر بولغان. بىر قېتىم، شەھەرلىك ئوقۇغۇچىلار بىرلەشمىسى ئۇيۇشتۇرغان نۇتۇق سۆزلەش يىغىنىدا، ئۇ «ماتېرىيالىستىك تارىخ قارىشى دېگەن نېمە» دېگەن تېمىدا نۇتۇق سۆزلەپ، ئوقۇتقۇچى-ئوقۇغۇچىلارنى ھەيران قالدۇرغان. بۇ چاغدا، پىرولېتارىيات ئىنقىلابىي ئىدىيەسىنى دەسلەپكى قەدەمدە قوبۇل قىلغان ھەمدە سەزگۈر سىياسىي كاللىسى ۋە نەزەرىيە تەتقىقاتىغا بولغان ناھايىتى زور قىزىقىشىنى ئىپادىلىگەن.

بۇ مەزگىلدە، ئەي سىچى يەنە قىزغىنلىق بىلەن ئىككى نەپەر تەرەققىيپەرۋەر ساۋاقدىشى بىلەن بىرلىكتە ئىشچىلار كەچ كۇرسى تەشكىللەپ، ئۆزى تەرتىپ مۇدىرى، قوشۇمچە ئوقۇتقۇچى بولغان. ئوقۇغۇچىلارنىڭ ھەممىسى يېقىن ئەتراپتىكى قورال-ياراغ زاۋۇتى، تەڭگە پۇل ياساش زاۋۇتى ۋە مەھەللىدىكى يوقسۇللارنىڭ پەرزەنتلىرى ئىدى. ئۇ كۈندۈزى بىرىنچى ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇپ، كەچتە كەچ كۇرستا دەرس سۆزلەپ، مەدەنىيەت ئۆگىتىپ، ئىلغار ئىدىيەلەرنى تەشۋىق قىلغان. كەچ كۇرسىنىڭ شارائىتى ئىنتايىن ئاددىي بولغاچقا، ئۇ ھەمىشە يېرىم كېچىگىچە ئىشلىگەن. ئەمما ئۇ بۇنى جاپا دەپ بىلمەستىن، بەلكى ھەقىقىي تۇردە جاپاكەش ئامما ئۈچۈن ئىش قىلىپ بېرىش خۇشاللىق دەپ بىلگەن.

1925-يىلى شاڭخەيدە «30-ماي» قانلىق ۋەقەسى يۈز بەرگەندىن كېيىن، كوممۇنىست ئوقۇغۇچىلىرى ھەر خىل ئېتىراز بىلدۈرۈش پائالىيەتلىرىنى ئۆتكۈزگەن. ئەي سىچى ھامان ئاكتىپ قاتناشقان ھەمدە «دىيەنچاۋ» (يۈننەندىكى دولقۇن) ژۇرنىلىدا مەدەت بېرىش ماقالىسى ئېلان قىلغان.

1926-يىلى، بېيجىڭدا يەنە «18-مارت قانلىق ۋەقەسى» يۈز بېرىپ، كوممۇنىست ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتى يەنىمۇ كۈچىيىپ كەتكەچكە، ئەكسىيەتچى دائىرىلەر تايانچلارنى قولغا ئېلىش توغرىسىدا بۇيرۇق چۈشۈرگەن، ئەي سىچىمۇ تۇتۇش بۇيرۇقى چىقىرىلغان. كېيىن ئۇ دادىسىنىڭ ئوقۇغۇچىسى لى پېيجېننىڭ ياردىمىدە ئەنگلىيەلىك باستېرنىڭ ئائىلە ئوقۇتقۇچىسى قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ ۋېيتنام ئارقىلىق سۇجۇغا كېتىۋېلىپ، قېچىپ يۈرگەن دادىسىنى تاپقان. داۋاملىق ئوقۇش ئۈچۈن، 1927-يىلىنىڭ بېشىدا، ئۇ نەنجىڭگە بېرىپ چوڭ ئاكىسى لى شېڭجۇاڭنى تاپقان. ئەينى ۋاقىتتا لى شېڭجۇاڭ شەرقىي-جەنۇب ئۇنىۋېرسىتېتىدا غەرب پەلسەپىسىنى بېرىلىپ ئۆگىنىۋاتقانىدى، ئۇ كومپارتىيە ئەزاسى، ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ مەسئۇلى بولۇپ، ئىنقىلابىي پائالىيەتلەر بىلەن ئاكتىپ شۇغۇللانغان. ئۇنىڭ ئىدىيەسى ۋە ھەرىكىتى ئەي سىچىگە ناھايىتى زور تەسىر كۆرسەتكەن. شىمالغا يۈرۈش قىلىش ئارمىيەسى جياڭسۇ-جېجياڭ ئەتراپلىرىغا كەلگەن پەيتتە، مىللىتارىست سۈن چۈەنفاڭ ھەممە يەردە ئادەم تۇتۇۋاتقانىدى، لى شېڭجۇاڭ بۇنىڭدىن خەۋەر تېپىپ، ئىنىسىگە ئۆتكۈرۈپ قويۇشقا ئۈلگۈرمەيلا شاڭخەيگە قېچىپ كەتكەن. ئەي سىچى قولغا ئېلىنغان ھەم ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان، بەختكە يارىشا مەشھۇر زات، ئەي سىچىنىڭ چوڭ دادىسى لى گېنيۈەن ئوتتۇرىغا چىقىپ، كېپىل بولۇپ ئۇنى تۈرمىدىن چىقىرىۋالغان.

ۋەزىيەت ئۆزگىرىپ، سىياسىي ۋەزىيەت مۇقىم بولمىغان. ئەي سىچىنىڭ دادىسى ئوغلىنىڭ ئىستىقبالىدىن قاتتىق ئەندىشە قىلغان. ئۇ ئۆزى تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن ئىنقىلابقا ئاتلانغان، چىڭ خاندانلىقىنىڭ ۋە يۈەن شىكەينىڭ ھۆكۈمرانلىقى ئاغدۇرۇپ تاشلانغان بولسىمۇ، ئەمما جۇڭگودا يەنىلا مىللىتارىستلارنىڭ قالايمىقان ئۇرۇشى بولۇۋاتقانلىقىنى، دۆلەتنىڭ ئاجىز، خەلقنىڭ نامرات ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ، جۇڭگونىڭ كەمبەغەل ۋە ئاجىز بولۇشىنىڭ تۈپ سەۋەبى ئوقەتچىلىكنى گۈللەندۈرىدىغان ئىختىساسلىقلارنىڭ كەمچىل بولۇشى دەپ قارىغان. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئۇ ئەي سىچىنىڭ

سانائەت ئارقىلىق دۆلەتنى قۇتۇلدۇرۇش يولىدا مېڭىشىنى ئۈمىد قىلغان.[1] 1927-يىلى ئەتىيازدا، 17 ياشلىق ئەي سىچى ھەقىقەت ئىزدەش، ۋەتەننى قۇتقۇزۇشقا ئىرادە باغلاشتەك ئۇلۇغ جاسارەت بىلەن ياپونىيەگە ئوقۇشقا بارغان.

2

1927-يىلى ئەتىيازدا، ئەي سىچى توكيوغا بارغان. ئۇ چاغدىكى توكيو ھەر خىل پىكىر ئېقىملىرى، ئىلمىي ئېقىم ۋە تەلىماتلار بىلەن تولغان بولۇپ، ئەي سىچى خۇددى ئۆزىنى بىلىم دالاسىدا تۇرغاندەك ھېس قىلىپ، قەيسەرلىك بىلەن ئىنتىلىش ۋە ئىزدىنىشكە باشلىغان. كىشىلەر كەم سۆز بۇ ياشنىڭ كۆن بويى تەشنالىق بىلەن كىتاب ئوقۇپ، تۈرلۈك بىلىملەر بىلەن تونۇشۇپ، پايدىلىنىشقا بولىدىغان بارلىق ۋاقىتتىن ئاساسەن پايدىلىنىۋاتقاندىلىقىنى بىلگەن. گۈزەل فۇجى ياما تېغىنىڭ ئۈنىڭغا نىسبەتەن ھېچقانداق جەلپ قىلىش كۈچى بولمىغان، ناھايىتى يېقىن بولغان سېنزىكويىكې باغچىسىغىمۇ ئۇ ئەزەلدىن بېرىپ باقمىغان، لېكىن ئۇ شېنتىيەن كىتابخانىسىنىڭ دائىملىق مېھمىنى ئىدى. بىپايان كىتاب دېڭىزىدا ئۇنى ئەڭ جەلپ قىلغىنى پەلسەپە بولغان. ئۇ گېگېلنىڭ «لوگىكا» دېگەن كىتابىنى ئاساسەن نەچچە رەت ئوقۇپ كونىرىتىۋەتكەن. تاپالىغۇدەك ماركسىزم پەلسەپە ئەسەرلىرىنى ئۇ تېخىمۇ قېتىرقىنىپ ئوقۇغان. ئىلگىرى، ئۇ جۇڭگو قەدىمكى زامان پەلسەپە ئىدىيەسىنى ياخشى كۆرەتتى، ئەمدىلىكتە بولسا نۇرغۇنلىغان غەرب پەلسەپە ئەسەرلىرى ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا تېخىمۇ كەڭ يېڭى دۇنيانى نامايان قىلغان ئىدى. قەدىمكى يۇنان پەيلاسوپلىرىدىن بېكون، كانت، گېگېلغىچە بولغان ئىلمىي ئېقىملار كەينى-كەينىدىن پەيدا بولۇپ، گادىرماچ، قالايمىقان بولۇپ كەتكەن بولسىمۇ، ئەمما ئۇ بوشاشماستىن بېرىلىپ ئۆگىنىپ ۋە ئىزدىنىپ، ئىنسانلار روھىنىڭ نۇرغۇن ئەتىۋارلىق نەرسىلىرىنى بايقاپلا قالماستىن، بەلكى ماركسىزمنىڭ كېلىش مەنبەسى ۋە تارىخىي ئورنىنى چۈشەنگەن. بۇ چاغدا، ج ك پ توكيو ئالاھىدە ياچېيكىسىنىڭ رەھبەرلىكىدىكى ئىجتىمائىي

① «ئەي سىچى ئەسەرلىرى توپلىمى»، 2-توم، خەنزۇچە 902-بەت. بېيجىڭ، خەلق نەشرىياتى، 1981.

试读结束，需要全本PDF请购买 www.ertongbook.com